

SYMPOZJUM BIBLIJNE WOKÓŁ VERBUM DOMINI (TARNÓW, 24 LISTOPADA 2011)

Dnia 24 listopada 2011 roku w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie odbyło się sympozjum biblijne, którego inspiracją była adhortacja Benedykta XVI *Verbum Domini*. Sympozjum składało się z trzech sesji. W jego trakcie odbyło się wręczenie księgi jubileuszowej pt. „Słowo jego płonęło jak pochodnia” (Syr 48, 1), Tarnów 2011, Księdzu Profesorowi Tadeuszowi Brzegowemu.

Sesje przedpołudniowe poprowadził ks. dr hab. Michał Bednarz. Pierwszy z prelegentów, dr hab. Krzysztof Mielcarek, przedstawił zarys metody historyczno-krytycznej. Najpierw ukazał rys historyczny metody. Omówił główne zasady tej metody. Wskazał, iż podstawą dla pracy metodą historyczno-krytyczną stoi wydarzenie, do którego można dotrzeć za pomocą pewnych metod. Podkreślił rolę okoliczności, które towarzyszyły samej działalności poszczególnych bohaterów, jak i powstawaniu i kształtowaniu się danego wydarzenia. Wskazał, iż ważnymi też są okoliczności towarzyszące kształtowaniu się tekstu. Ważnym jest także redaktor, który kształtował i ukształtował ostatecznie wydarzenia zapisane w Biblii.

Pierwszym etapem pracy w duchu metody historyczno-krytycznej jest krytyka tekstu. Dalej zostały przedstawione główne zasady krytyki literackiej. W ramach krytyki omówiono wydzielenie tekstu – delimitacja; kontekst literacki dalszy i bliższy. Mówiąc o kontekście prelegent stwierdził: „jeśli chcesz poznać znaczenie danego tekstu – wyjmij go z tekstu Ewangelii, wtedy poznasz pełne jego znaczenie”. Podkreślił, że właściwe rozumienie danego fragmentu w znacznej mierze zależy od kontekstu. Kolejnym krokiem jest struktura. W strukturze bowiem zawiera się omawiana perykopa. Kolejnym krokiem pracy w ramach metody historyczno-krytycznej jest omówienie gatunku literackiego. Dalej, zasadnym jest sprawdzenie historyczności danego opisu oraz powodu dla którego dane wydarzenie zostało zapisane. Ważnym jest również zbadanie tradycji powstawania tekstu. Ostatnią częścią metody historyczno-krytycznej jest spojrzenie na osobę autora – redaktora, następnie egzegeza – wyjaśnienie znaczenia słów oraz teologia.

Kolejny prelegent, ks. dr hab. Mirosław Wróbel prof. KUL, skupił się na ukazaniu metody historyczno-krytycznej analizując Sdz 1, 1–15. Na początku, w duchu metody historyczno-krytycznej przedstawił znaczenie nazwy i pochodzenie księgi. Po odczytaniu Sdz 1, 1–15 omówił poszczególne wersy tekstu. Szczególny nacisk w wystąpieniu prelegent położył na źródła narracji, kontekst i okoliczności, które miały wpływ na ostateczne ukształtowanie się tekstu. Podsumowując wskazał jak wiele wątków i konkluzji powstaje dzięki przeanalizowaniu źródeł i kontekstu. Podkreślił diachronię tekstu – co jest cechą charakterystyczną metody historyczno-krytycznej.

Ostatnim w pierwszej sesji było przedłożenie ks. dra hab. Romana Bogacza (UPJ-PiI Kraków), który swoje wystąpienie rozpoczął od plastycznego porównania metody historyczno-krytycznej do badań kryminalistycznych – kto, co i kiedy uczynił. W tym duchu dokonał analizy Listu do Hebrajczyków. Na początku dokonał analizy, czy Pismo do Hebrajczyków jest rzeczywiście listem czy może zasadnym jest wskazanie na inny gatunek. Kolejną kwestią było pytanie o autorstwo tego pisma, dalej – kiedy powstał; a wreszcie, kto jest adresatem tego przesłania. W duchu wskazanych we wprowadzeniu czterech punktów, najpierw przedstawił co jest cechą charakterystyczną listów, odnosząc to do Listu do Hebrajczyków, który jak stwierdził nie jest listem (bardziej jak wskazał prelegent, jest to kazanie, a raczej misternie zbudowany wykład). Ukazał także budowę listu podkreślając, że centrum listu jest wskazanie, iż Jezus Chrystus jest Arcykapłanem dóbr przyszłych. Omawiając kwestię autorstwa wskazał, iż bardziej prawdopodobnym autorem niż Paweł (stara egzegeza), czy Barnaba (np. ks. A. Tronina) jest Łukasz ewangelista (ks. T. Jelonek, ks. R. Bogacz). W jego opinii, można także, na bazie metody historyczno-krytycznej, wskazać jak doszło do napisania Listu do Hebrajczyków. W jego opinii św. Łukasz pisząc List do Hebrajczyków kończy mowę Szczepana przerwana kamienowaniem (Dz 8, 1). W opinii wykładowcy list skierowany był nie tyle do, co przeciw Hebrajczykom. Inną możliwością rozumienia adresatów, bardziej właściwą, jest uznanie, iż list jest kierowany do nowych – nawróconych na prawdziwą wiarę Hebrajczyków.

Drugą sesję rozpoczął wykład ks. dr Roberta Głuchowskiego (UPJPII Tarnów), który wygłosił referat „Hermeneutyka wiary Benedykta XVI – próba syntezy”. U początku wykładu, opartego obok adhortacji *Verbum Domini* także na książce „Jezus z Nazaretu”, prelegent podkreślił, iż Ojciec Święty wielokrotnie wskazywał, iż nie można odrywać Słowa Bożego – jego interpretacji od żywego i działającego Kościoła. Tam bowiem, gdzie Słowo Boże zostaje oderwane od życia Kościoła, staje się jedynie rzeczywistością będącą przedmiotem sporów naukowców. Stąd też papież, podkreślając i wskazując, iż metoda historyczno-krytyczna jest niezbędną w poznawaniu Biblii, równocześnie staje się w pewnej mierze krytykiem zbytniego jej akcentowania. Na bazie tekstów papieskich przedstawił „krytykę krytyki” dokonanej przez Benedykta XVI. Następnie wskazał, iż dla Benedykta XVI kluczową jest hermeneutykę wiary, która jest pełnym miłości słuchaniem głosu Boga, który w swojej łaskawości mówi przez słowa pisma do człowieka.

Ostatni z prelegentów sesji przedpołudniowej, ks. dr Mirosław Łanoszka (UPJPII Tarnów), na podstawie wcześniejszego przedłożenia ukazał spojrzenie na Psalm 1 w świetle egzegezy kanonicznej. Na początku przypomniał badaczy zajmujących się szczególnie badaniem psalmów. Wskazał, iż metoda kanoniczna uzupełnia i wskazuje implikacje teologiczne badanego tekstu. Zastanawiał się dlaczego Psalm 1 rozpoczyna cykl psalmów. Po analizie tekstu wskazał, iż ma on znaczenie wprowadzające do całego cyklu. Jest on niejako prologiem do psalmów.

Po ostatnim przedłożeniu wywiązała się dyskusja na temat roli i znaczenia metody historyczno-krytycznej i innych metod w dziełach Benedykta XVI jak również i w jego dziełach pisanych z pozycji katolickiego teologa. Nawiązując do adhortacji ks. prof. Henryk Witczyk podkreślił konieczność wspólnotowej lektury Biblii (VD 30). Hermeneutyka wiary – stwierdził – podkreśla głębsze – ponadczasowe, przesłanie. Odkrywanie teologii i znaczenia Pisma Świętego, wciąż wzrasta w Kościele. Nawiązując do myśli Grzegorza Wielkiego, ks. prof. H. Witczyk przypomniał, iż Słowa Boże wzrastają z tym, który je czyta. Ukazał także, iż nie można poprzestać jedynie na „archeologicznej” warstwie badań, ale by już sama metoda historyczno-krytyczna ukazywała przeżycia świadków i bohaterów biblijnych.

Następnie laudację na cześć ks. prof. dr hab. Tadeusza Brzegowego wygłosił ks. prof. dr hab. Jan Łach. W słowach niezwykle ciepłych podkreślił rolę i znaczenie Jubilatę dla wspólnoty biblistów jak również dla całej wspólnoty Kościoła. Ukazał jego osiągnięcia na polu badań, szczególnie pism prorockich Starego Testamentu.

Popołudniową sesją rozpoczęło przedłożenie ks. dra Macieja Basiuka (UŚ Katowice), który wygłosił referat pt. „Rola Słowa Bożego w Starym Testamencie”. Swoje przedłożenie rozpoczął, wzorem Benedykta XVI, od odniesienia się do tekstu proroka Amosa, mówiącym o głodzie słuchania słów Pańskich (por. Am 8, 11). Fundamentalną kwestią jest wskazanie, w opinii prelegenta, iż Bóg mówi do człowieka. To Słowo Boga stworzyło i utrzymuje rzeczywistość świata w istnieniu. Odwołując się do licznych cytatów biblijnych prelegent wskazywał, iż grzech wprowadził zaburzenie w możliwości słuchania Boga. Wskazał także na rolę i znaczenie aniołów i ludzi poprzez których Bóg mówił do ludu. Słowo zostaje zapisane – jak wskazał wykładowca – przez Boga i przez powołanego człowieka. W dalszej części przedłożenia prelegent wskazał przymioty Słowa Bożego.

Kolejny wykład wygłosił ks. dr Piotr Łabuda (UPJPII Tarnów), który bazując na historii Łk 24, 13–35 ukazał rolę i moc Słowa Bożego, które sprawia w zdążających do Emmaus uczniów rozpoznanie Pana. Swoje przedłożenie prelegent rozpoczął od słownikowego ukazania trzech aspektów roli i znaczenia Słowa Bożego w Nowym Testamencie. Na bazie Słowników Teologii Biblijnej ukazał Słowo Boże jako Słowo Jezusa, Słowo które staje się i mieszka w Kościele, oraz ukazał tajemnicę Słowa, które stało się Ciałem. Całość wykładu zakończył odnosząc się do adhortacji, do podkreślenia papieskiego o konieczności poznawania i budowania życia na fundamencie Słowa.

Ostatnim wykładem, podsumowującym całe sympozjum, był wykład ks. prof. dra hab. Henryka Witczyka (KUL Lublin): „Duszpasterskie spojrzenie na *Verbum Domini*”. Swoje przedłożenie wykładowca rozpoczął odnosząc się do drugiej części adhortacji papieskiej. Wskazał na trzy formy oddziaływania Słowa Bożego na człowieka (rozwój, komunია, przemienienie dające fascynację Słowem). Podkreślił, iż chrześcijanin stając się dzieckiem Bożym musi wzrastać w wierze i zbliżaniu się do Boga. To wzrastanie odniósł do działalności duszpasterskiej Kościoła, która powinna za swój fundament zawsze mieć Słowo Boże. Podkreślił za Benedyktym XVI, iż największym grzechem współczesnego człowieka jest niesłuchanie Słowa Bożego (VD 26). Pomocą w poznawaniu Biblii są liczne publikacje popularne i naukowe. W trakcie swojego przedłożenia zaprezentował książkę, która powstała we współpracy z ks. prof. Józefem Kudasiewiczem, pt. „Jezus i Ewangelie w ogniu dyskusji”. Podkreślił rolę różnych form spotykania i rozważania Słowa Bożego. W sposób szczególny wskazał na rolę i znaczenie *Lectio Divina*, jako na fundamentalną dla życia każdego, kto uważa się za ucznia Chrystusa. Swoje wystąpienie zakończył przypomnieniem zachęty papieskiej, by modlić się Słowami Pisma.

W czasie dyskusji ks. prof. dr hab. Janusz Królikowski poddał pod dyskusję kwestię – jak we współczesnym świecie uczynić ciekawym Słowo Boże tak Starego jak i Nowego Testamentu. Kończąc spotkanie „Wokół *Verbum Domini*” ks. dr Piotr Łabuda podziękował wszystkim prelegentom i uczestnikom. W sposób szczególny słowa uznania odniósł do wspólnoty seminaryjnej, która w swojej auli gościła obrady sympozjum.

Ks. Piotr Łabuda